

Подальшого дослідження потребує правозастосовна діяльність ОВС як складна опосередкована форма реалізації права.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Із змінами, внесеними згідно із Законом № 2952-VI від 1.02.2011 р. – К.: ТОВ «ВВП Нотіс», 2011. – 48 с.
2. Закон України «Про міліцію» від 20.12.1990 р. № 565-XII ; із змінами і доп. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
3. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: [навч.посіб.] переклад з рос. – Харків: Консум, 2006. – 656 с.
4. Кельман М. С. Загальна теорія держави і права : [навч.посіб.] / М. С. Кельман, О. Г. Мурашин. – К. : Кондор, 2006. – 477 с.
5. Общая теория государства и права: [учеб.] в 2-х томах. - Т.2, Москва “Зерцало”, 1998. – 458 с.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення [зі змінами] / [Електронний ресурс] : Закон України від 7.12.1984 р. № 8073-X // Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
7. Теория государства и права: [учеб.] / В.М. Корельского и В.Д. Перевалова. 1-е изд. – М.: Инфра-М, 1997. – 570 с.
8. Загальна теорія держави і права: [навч.посіб.] / В.В. Копейчикова. – К.: Юрінком, 1997. – 480 с.
9. Кузакбїрдїєв С. С. Форми реалізації норма права в діяльності органів внутрішніх справ: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Спеціальність 12.00.01. – Теорія права і держави; історія права і держави; історія політичних і правових вчень / Кузакбїрдїєв Садрі Салїхович. Академія МВС Росії. – М., 1996. – 24 с.
10. Загальна теорія держави і права: [навч.посіб.] / М. В. Цвіка, О. В. Петришина. – Харків: Право, 2009. – 584 с.
11. Алексеев С. С. Общая теория права : [учеб.] в 2 т. / Алексеев С. С. – М. : Юрид. лит., 1989. – Т. 1. – 267 с.

**Легін Людмила Михайлівна, доцент
кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін факультету № 3 (м. Івано-
Франківськ) НАВС, кандидат
юридичних наук, доцент**

ОПРИЛЮДНЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ КРІЗЬ ПРИЗМУ ПРАВА НА ІНФОРМАЦІЮ

Право на інформацію про нові закони та інші правові акти – одне із загальновизнаних міжнародним співтовариством прав людини, яке держава зобов'язана поважати і сприяти його реалізації. У Підсумковому документі Віденської зустрічі представників держав – учасниць Ради безпеки і співробітництва в Європі 15 січня 1989 р. вказується на необхідність ефективно забезпечувати право осіб знати свої права й обов'язки в цій сфері і вчиняти дії відповідно до них, з цією метою публікувати й робити доступними всі закони, адміністративні правила й процедури, які стосуються прав і основних свобод людини. Важливо також, щоб населенню й посадовим особам держави було надано достатньо часу для ознайомлення й вивчення нових законів та інших актів нормативного характеру, оскільки їхнє дотримання й виконання залежить від того, наскільки правильно їх розуміють ті, кому вони адресовані [3 с. 26-27].

Однак, у національній юридичній науці відсутні концептуальні наукові дослідження права на інформацію про нові закони та інші правові акти. На даний час, вказане право розглядається крізь призму права на інформацію. Правову інформацію визначають як окремий вид інформації, як на науковому так і на нормативному рівнях. Відповідно до Закону України «Про інформацію», правова інформація є різновидом інформації. Відповідно, дослідженнями правової інформації займаються А. Марущак [5], О. Тихомиров [11], К. Беляков [2], О. Селезньова [9]. Як вказує О. Селезньова, правова інформація має важливе значення для регулювання суспільних відносин [9, с. 204].

У вузькому розумінні, за визначенням О. Тихомирова, поняття «правова інформація» має відображати основне призначення права як універсального регулятора суспільних відносин, а саме: правова інформація – це соціально важлива інформація, яка відображає нормативні (загально-обов'язкові) або індивідуальні вимоги до поведінки (діяльності) суб'єктів, що відповідають інтересам суспільства та забезпечуються й охороняються державою. У такому аспекті виокремлюється ще одна властивість, яка

принципово відрізняє правову інформацію від усієї іншої – обов'язковість її надання державою та усвідомлення відповідними суб'єктами [11, с. 30-31].

Таким чином, правова інформація займає ключове місце у сфері правового регулювання. К. Беляков виділяє наступні основні елементи: суб'єкт, який зобов'язаний надавати правову інформацію, який наділений державно-владними повноваженнями, умовно «законодавець»; суб'єкт, зобов'язаний отримувати й усвідомлювати правову інформацію; середовище передачі та оброблення інформації [2, с. 23-25]. Відповідно, науковець робить висновок, що правова інформація носить державно-владний характер. Це обумовлено тим, що правова інформація створена «законодавцем», надається «людині», яка усвідомлює її, формуючи власну правосвідомість і правову культуру (правовий нігілізм) та трансформує у правову поведінку (правомірну, неправомірну), тобто реалізує або не реалізує надані їй можливості (суб'єктивні права) та покладені на неї обов'язки (юридичні обов'язки), у свою чергу, створюючи інформацію щодо стану правопорядку і законності [2, с. 25]. Можна зробити висновок, що правова інформація – це інформація як про прийняття загальнообов'язкового правила поведінки так і сам його зміст, а основними ознаками правової інформації є державно-владний характер та обов'язковість її надання та оприлюднення суб'єктом прийняття.

Відповідно, право на інформацію про нові закони та правові акти дає можливість повного доступу та можливості ознайомлення із правовою інформацією.

Нормативно-правове забезпечення права на інформацію про нові закони та інші правові акти здійснюється як на національному так і міжнародному рівнях.

Так, ст. 57 Конституція України закріпила право громадян знати свої права і обов'язки, зокрема, закони та інші нормативно-правові акти, що визначають права і обов'язки громадян, мають бути доведені до відома населення в порядку, встановленому законом. Закони та інші нормативно-правові акти, що визначають права і обов'язки громадян, не доведені до відома населення у порядку, встановленому законом, не є чинними. Аналіз цієї норми національного законодавства приводить нас до того, що право на інформацію про нові закони та інші правові акти забезпечуються оприлюдненням прийнятих законів та інших правових актів.

Право на інформацію про нові закони на правові акти охороняється і Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема, ст. 10, в якій вказано, що кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів. На підтвердження можна навести практику Європейського Суду з прав людини, зокрема, рішення у справах «Санді Таймс» проти Сполученого Королівства (*Sunday Times v. the United Kingdom*) від 26 березня 1979 р. та *Коккінакіс проти Греції* (*Kokkinakis v. the Greece*) від 25 травня 1993 р., в яких вказується на необхідність інформації про правову норму так і чіткість правової норми [4,8].

Із цією метою необхідно оприлюднювати, публікувати й робити доступними всі закони, адміністративні правила й процедури, які стосуються прав і основних свобод людини. Важливо щоб населенню й посадовим особам держави було надано достатньо часу для ознайомлення й вивчення нових законів та інших актів нормативного характеру, оскільки їхнє дотримання й виконання залежить від того, наскільки правильно їх розуміють ті, кому вони адресовані. Право на інформацію про нові нормативно-правові акти – одне із загальновизнаних міжнародним співтовариством прав людини, яке держава зобов'язана поважати його і сприяти його реалізації [6, с. 26-27].

Нормативно-правовий акт не може вважатися чинним, таким, що набрав юридичної сили, якщо він у встановленому порядку не доведений до відома виконавців, не оголошений у належній формі. Тому офіційне оприлюднення прийнятого нормативно-правового акта передбачає його офіційне доведення тексту нормативно-правового акта від імені і за дорученням правотворчого органу до відома суб'єктів права. Офіційне оприлюднення нормативно-правового акта є необхідним етапом формування вираженої в нормативно-правовому акті державної волі. Остання не може бути визнана повністю сформованою, якщо виконавці не мають можливості її знати. Створення нормативно-правового акта, остаточне формування державної волі передбачає включення такого акта в правову систему, а також його реальну дію. Це неможливо без офіційного оголошення його приписів виконавцям. Інакше нормативно-правовий акт не може стати діючим, таким, що увійшов до правової системи.

Конституція України була прийнята 26 червня 1996 р., а опублікована – 13 липня 1996 р. в «Голосі України». Однак було вказано, що вона набирає чинності від часу її прийняття. Що ж відбувалося протягом цього терміну, до публікації тексту? Юридично Конституція була чинною, але громадяни не мали змоги як ознайомитись так і користуватись її нормами при захисті своїх прав чи інтересів.

Відтак необхідно мати на увазі той факт, що нормативно-правовий акт – формально визначений державний документ, який повинен бути офіційно, в установленому порядку оформлений для

використання. Він не може існувати без офіційного тексту. Офіційне оприлюднення свідчить, що текст у виданні є дублікатом оригіналу, точною його копією. Це формальне підтвердження факту дії нормативно-правового акта. Указані якості притаманні лише офіційним джерелам оприлюднення [10, с. 7-11].

Право на інформацію про нові закони та правові акти – одне із основоположних прав людини, що передбачає можливість отримувати інформацію про прийняття та можливість вільного доступу до точних та повних текстів законів та правових актів, з метою ознайомлення із правовими нормами.

Відповідно це право забезпечується інформуванням про прийняття нових законів та правових актів, оприлюдненням точних та повних за обсягом текстів законів та правових актів у нормативно визначені строки та у встановленому порядку, а також створенням умов для ознайомлення із їх змістом.

Список використаних джерел:

1. Антошина І.В. Інформаційна функція українського права – [Електронний ресурс]. – http://mgu.edu.ua/docs/vchen_rada/disertacii/antoshina_kd.pdf
2. Беляков К. І. Правова інформація як складова правової реальності / К. І. Беляков // Часопис Київського університету права. – 2005. – № 1. – С. 22-27.
3. Дубов І. А. Законодательная инициатива: проблемы и пути совершенствования / И. А. Дубов // Государство и право. – 1993. – № 10. – С. 26-34.
4. Коккинакис проти Греції (Kokkinakys v. the Greece) // Решение Европейского суда по правам человека). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rpqi.narod.ru/echr/translation/translation/kokkinakis.htm>
5. Марущак А. І. Інформаційне право: доступ до інформації / А. І. Марущак. – К. : КНТ, 2007. – 532 с.
6. Опубликование нормативных актов / Всесоюзный научно-исследовательский институт советского законодательства/ [А.С. Пиголкин]. – М. : Юридическая литература, 1978. – 168 с.
7. Про порядок опублікування правових актів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [ranslate.google.com.ua/translate?hl=uk&sl=en&u=http://www.lrkt.lt/en/court-acts/search/170/ta1248/summary&prev=search](https://translate.google.com.ua/translate?hl=uk&sl=en&u=http://www.lrkt.lt/en/court-acts/search/170/ta1248/summary&prev=search)
8. Санді Таймс проти Сполученого Королівства (Sundy Times v. the United Kingdom). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://medialaw.org.ua/library/sprava-sandi-tajms-proty-spoluchenogo-korolivstva/>
9. Селезньова О. М. Класифікація інформації: порівняння нормативного та наукового підходів / О.М. Селезньова // Порівняльно-аналітичне право. – 2014. – № 1. – С. 203-205.
10. Сидельников И. П. Доступность закона: правовое информирование граждан / И.П. Сидельников. – Минск : Наука і тэхніка, 1992. – 123 с.
11. Тихомиров О. О. Правова інформація: теоретико-правовий аспект / О.О. Тихомиров // Інформаційна безпека людини, суспільства, держави. – 2024. – № 1. – С. 29-35.

Макаренко Л. О., старший науковий співробітник відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України кандидат юридичних наук

КУЛЬТУРА ЯК АТРИБУТ СУЧАСНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Одні дослідження базуються на інших, але не в тому значенні, що вони продовжують розвивати засновані іншими ідеї, а тому, що володіючи ширшою інформацією і концептуальною основою, вони глибше вивчають те саме. Кожний серйозний аналіз культури починається з самого початку і досягається того, чого він може досягти, доки не вичерпається інтелектуальний імпульс. При цьому використовуються вже відомі факти, розроблені концепції, перевіряються раніше сформульовані гіпотези; але це є рухом уже не від доведених теорем до доведення нових, а від незграбних спроб досягти найелементарнішого розуміння деколи обґрунтованих претензій на те, що його вже досягнуто і розпочато новий етап. Дослідження є вдалим, якщо вони є проникливим – хоч би що це означало, – ніж попередні, але воно не спирається на них, а наввипередки біжить поруч [1, с. 36].

Про наукову теорію, а фактично і про науку як таку, наголошує К. Гірц, варто судити з її здатністю робити загальні висновки на основі конкретного явища. Якщо ми прагнемо встановити, що таке людина, то робити це ми можемо лише побачивши, що таке люди, а люди, крім усього іншого, ще й дуже різні. І розуміння цієї різноманітності – її спектра, природи, основи та усіх імплікацій – приведе нас до створення